

„MI LENNE, HA NEKED KELLENE MEGKERESNED ÉS BEOSZTANOD A PÉNZED?”

A modul szerzője: Págyor Henriette

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

9. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a Ráhangolás					
	CSALÁDI JÁTÉK 10 PERC	Bizalom kialakítása a társak iránt	Csoportmunka		P1 A játék leírása
I/b Csoportalakítás, munkaformák kialakítása, ráhangolás folytatása					
A	Véletlenszerű csoportalakítás családnevekkel 5 perc	A kommunikációs készség fejlesztése	Kooperatív tanulás		P2 Családnevek P3 A családok
B	Tanár által irányított csoportalakítás családnevekkel 5 perc	A kommunikációs készség fejlesztése	Kooperatív tanulás		P2 Családnevek P3 A családok
I/c Tanári magyarázat					
	A tanár elmagyarázza, hogy hogyan is fog zajlani a továbbiakban a foglalkozás, és mi a konkrét célja, mi mindenre kell majd közösen odafigyelni. 5 perc	Figyelem, lényegkiemelés	Frontális osztálymunka		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/d A kutatómunka megbeszélése					
	A tanár megkéri a tanulókat, hogy a foglalkozások közötti időben nézzenek utána az általuk hozzáférhető eszközök és módszerek segítségével annak, hogy mi mennyibe kerül, például lakbér, fűtés, iskolai kiadások, különórák, ételkészítés, nyaralás, stb. és készítsenek jegyzeteket. 5 perc	Figyelem, lényegkiemelés	Frontális osztálymunka		
II. Új tartalom feldolgozása					
II/a Egy család havi, és éves költségvetése 1.					
	A „családok” felállítják a különböző kiadási és bevételi kategóriákat, amik mellé majd összegeket kell rendelniük. 15 perc	Kategóriák felállítása, vitakészség fejlesztése, figyelem	Kooperatív tanulás: szóforgó	Papír, toll	
II/b Egy család havi és éves költségvetése 2.					
	A „családok” megosztják a csoporttal a kategóriákat, majd a csoport megvitátja, mi maradt ki, mi felesleges, majd létrehoznak egy közös kategória-táblázatot, amiben majd minden „család” dolgozni fog. 25 perc	Lényeglátás képessége, figyelem, konszenzus	Kooperatív tanulás: beszámoló forgóban vagy beszélgetőkör	Tábla vagy csomagolópapír	P4 Költségvetési táblázatminta

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Egy család havi és éves költségvetése 3.					
	A havi és az éves költségvetés elkészítése „családonként”. 25 perc	Együttműködés, szabálytartás		Papír és tollak	
II/d] És ebbe hogyan fér bele az egyik gyerek elköltözése? 1					
	A „családok” a költségvetés és a mellékletben található helyzetleírás alapján megvitatják, kiszámolják, hogy megengedheti-e magának a család azt, hogy az egyik gyerek elköltözzön. Arról is költségbecslést kellene végezni, hogy mibe kerül a gyerek saját élete – például kollégium, albérlet stb. 15 perc	Vitakészség fejlesztése, különböző szempontok figyelembevétele, belátás	Kooperatív tanulás: kerekasztal		P5 Helyzetleírások kártyán
II/e És ebbe hogyan fér bele az egyik gyerek elköltözése? 2					
	A „családok” beszámolnak a számítások és a megbeszélések eredményeiről, összehasonlítják, hogy melyik család mit engedhet meg magának, milyen alternatív megoldások jöhetnek szóba. 20 perc	Figyelem, kommunikációs készségek	Kooperatív tanulás: kerekasztal, képtárlátogatás		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Összegzés					
A	A tanár segítségével a csoportok összegzik mindazt, ami a családi költségvetés készítésének folyamatából leszűrhető. Minden csoport megfogalmaz egy tanácsot, amit fiataloknak adnának. 15 perc	Lényeglátás, figyelem, mások véleményének elfogadása	Kooperatív tanulás: Kerekasztal, csoportszóforgó	Tábla, vagy csomagolópapír	
B	A tanár segítségével a csoportok összegzik mindazt, ami a családi költségvetés készítésének folyamatából leszűrhető. Minden csoport megfogalmaz egy tanulságot a csoporttagok számára, ami abban fog segíteni, hogy kevesebb legyen a családjukban az anyagi kérdések miatt keletkezett konfliktus. 15 perc	Lényeglátás, figyelem, mások véleményének elfogadása	Kooperatív tanulás: Kerekasztal, csoportszóforgó	Tábla, vagy csomagolópapír	

MELLÉKLETEK

Tanári mellékletek:

- P1 A játék leírása (Családi játék)
- P2 Családnevek és leírások
- P3 A családok
- P4 Költségvetési táblázatminta
- P5 Helyzetleírások

TANÁRI MELLÉKLET

P1

A játék leírása

A játékhoz egyel kevesebb szék szükséges, mint amennyien játszanak. A székeket körben helyezük el. Mindenki leül, kivéve a játékvezetőt. Ezután a játék irányítója kiosztja a szerepeket: anya, apa, fiú, lány, anya, apa, fiú, lány, és így tovább. (A szerepeket nem kell a sorrendet betartva kiosztani, sőt érdekesebb a játék, ha össze-vissza kapnak neveket a résztvevők.)

A szerepek megjegyzése után indul a játék.

Mikor a játékvezető elkiáltja magát: például: anya, az összes anya szerepű játékos felugrik a helyéről, és egy másik „anya” helyére igyekszik leülni. Persze időközben a játékvezető kiveszi az egyik „anya” székét. Aki nem tudott leülni, kiesik a játékból. Mindig azok a szerepek ugranak, és keresnek másik helyet, amelyek neve elhangzott. Ám amikor a család szó hangzik el, mindenkinek fel kell pattannia a helyéről, és egy másik székre kell ülnie.

A játék addig folytatódik, míg 4 ember nem marad. Ők lesznek a „győztesek”.

P2

Családnevek csoportalakításhoz

Kiss apuka	Kiss anyuka	Kiss Kriszti	Kiss Karcsi
Nagy anyuka	Nagy apuka	Nagy Niki	Nagy Norbi
Kovács anyuka	Kovács apuka	Kovács Kati	Kovács Krisztián
Varga anyuka	Varga apuka	Varga Viki	Varga Viktor
Tóth anyuka	Tóth apuka	Tóth Teri	Tóth Tibi
Csillag anyuka	Csillag apuka	Csillag Csillu	Csillag Csabi
Szép anyuka	Szép apuka	Szép Szilvi	Szép Janó
Faragó apuka	Faragó anyuka	Faragó Franciska	Faragó Frédi

Játékleírás

Minden tanuló húz, vagy kap egy személyre szóló családnevet. A nevek alapján kell megkeresniük „családtagjaikat”, vagyis azokat, akikkel egy csoportban lesznek majd a foglalkozások során.

Természetesen tisztáznunk kell a gyerekekkel, hogy nem gondoljuk, hogy csak ilyen családok vannak, vagyis olyanok, ahol van anyuka, apuka és két különmű gyerek. Amikor megalakultak a csoportok, érdemes erről is ejteni pár szót, vagyis arról, hogy vannak olyan családok, ahol csak az egyik szülő él a gyerek/ek/vel, és ezeket semmiképpen ne hívjuk csonka családoknak, vannak olyanok, ahol a gyerek/ek/et a nagyszülők nevelik, vagy ahol csak egy vagy kettőnél több gyerek van. A lényeg, hogy a munka során ne csak a klasszikus családmodellben gondolkodjanak. A négyes szám csak azért kellett, hogy négyfősök legyenek a csoportok.

P3**A családok****Kiss család**

Az édesapa vállalkozó, az édesanya tanítónő. Velük él az édesapa édesanyja, aki hosszú évek óta ellátja a háztartást. Három gyerekük van: Kriszti 8 éves, Karcsi 11, és Józsi 18, most érettségizik. Egy vidéki nagyvárosban laknak egy lakótelepi lakásban.

Nagy család

Az édesapa munkanélküli, pár hónapja zárt be a gyár, ahol szakmunkásként dolgozott. Most egy olyan tréningre jár, ahol segítenek neki abban, hogy könnyebben kezelje a helyzetet. Az édesanya pénztáros a település egyik élelmiszerboltjában. 2 gyerekük van: Niki 12 éves, Norbi pedig 20. Saját házukban laknak egy 500 lakosú kistelepülésen.

Kovács család

Az édesapa autószerelő, egy vállalkozó alkalmazottja. Az édesanya hosszú idő óta beteg, ápolásra szorul. Idős édesanyja segít ellátni a háztartást és gondozni a gyerekeket. Egy gyerekük van, Krisztián, 21 éves, aki szeretne önállósodni. Budapesten laknak az egyik kertvárosban, saját házukban együtt a nagyszülőkkel.

Varga család

Az édesapa állatorvos, az édesanya óvónő. Négy gyerekük van: Viki 6 éves, Viktor 10, Panni 15, Jutka 20. Egy Budapest melletti kisvárosban laknak, és rengeteg időt töltenek utazással.

Tóth család

Az édesapa buszsofőr, az édesanya otthon van kis gyerekeivel GYES-en. Eredeti foglalkozása könyvelő. Három gyerekük van: Teri 2 éves, Tibi 4 éves, és Jenő, aki főiskolára jár. Kistelepülésen (javaslom: faluban) élnek távol a rokonságtól.

Csillag család

Az édesapa kereskedő, az édesanya az önkormányzatnál titkárnő. A szülők három éve elváltak, és az édesapa rendszeresen, de elég kevés tartásdíjat fizet. A két gyereket, Csillát (11 éves) és Csabát (19 éves) az édesanya neveli egy kis lakótelepi lakásban elég szűkösen.

Szép család

Az édesapa néhány éve autóbalesetben meghalt, amikor az édesanya (könyvtáros a városi könyvtárban) egyedül maradt Szilvivel, aki most 20 éves. Egy szép kis belvárosi lakásban laknak egy nagyvárosban. Szilvi egy másik városban szeretne továbbtanulni.

Faragó család

A gépészmérnök édesapa egyedül neveli három gyermekét, miután felesége néhány éve váratlanul hosszas betegeskedés után meghalt. Franciska 8, Frédi 15, Beni pedig 23 éves. Egy szép belvárosi lakásban laknak a fővárosban. A nagyszülők sokat segítenek, mivel az édesapa nem szeretne még egyszer megnősülni.

P4

Havi költségvetési táblázat minta a tanár számára

Tanári útmutató

Az alábbi táblázat csak segítség a tanár számára, de semmiképpen nem ajánlatos ezt odaadni a gyerekeknek. Az a fontos, hogy ők maguk, kooperatív csoportmunkában állítsák fel a táblázatot, ha szükséges, némi tanári segítséggel.

Természetesen a családok körülményeit tovább kellene bogozni, ezeket le kellene írni ahhoz, hogy reális számításokat lehessen végezni.

A költségvetés kapcsán arról is kellene beszélni, hogy miben különbözik a havi és az éves számítás, hiszen az adót, a nyaralást stb. évente csak egyszer számoljuk, de bele kell kalkulálni az előzetes tervekbe.

Bevételek	
Fizetés apa	
Fizetés anya	
Családi pótlék	
Külön munkák	
Lakáskiadás	
Egyéb:	
Összesen	

Kiadások	
Adó, társadalombiztosítás	
Lakbér/törlesztés	
Lakás rezszi: villany, gáz, víz, szemét, közös költség	
Telefon/ok	
Bérletek	
Autó: biztosítás, benzin	
Élelmiszer	
Gyerekek: ebéd, különórák, ruha, zsebpénz	
Nagyszülők támogatása	
Nyaralás	
Szabad idő, kultúra	
Gyógyszer, orvos, egészség	
Váratlan kiadások	
Egyéb: ...	
Összesen	

P5

Helyzetleírások**Melyik fiatal miért szeretne elköltözni és önállósodni?**

Kiss Józsi 18 éves és egy másik városban szeretne továbbtanulni. Döntésének egyik oka, hogy szeretne önállósodni és kicsit távolabb élni a szüleitől, akiket amúgy nagyon szeret. Tisztában van ugyanakkor azzal, hogy szülei nem tudják anyagilag 100%-ig támogatni, ha elköltözik, tehát neki is dolgoznia kell.

Nagy Norbi 20 éves és szakmát szeretne tanulni. A településükön nincsen olyan iskola, ahol tanulhatna, tehát a szomszédos nagyvárosba kellene bejárnia. Az állandó ingázás helyett inkább beköltözne a kollégiumba.

Kovács Krisztián 21 éves, főiskolás. 2 éve jár nagy szerelmével, akivel szeretnének összeköltözni és együtt élni. Kicsit menekül is otthonról, édesanyja betegsége elől.

Varga Jutka 20 éves és közgazdász szeretne lenni. 2 éve jár egyetemre, és nagyon sok ideje megy el az utazással. Felvették egy speciális kollégiumba, ahol még több órát hallgathat, mint a többség, de a helyért fizetni kell, valamint akkor nem tud otthon étkezni sem.

Tóth Jenő 23 éves és 1 éve van még hátra az egyetemen. Nagyon szeret a családjával élni, de az önállóságra is vágyik. Édesapja nem nagyon örülne, ha elköltözne, mert szükség van rá a ház körüli munkában.

Csillag Csaba 19 éves és dolgozik, nem vették fel a főiskolára. Mivel nagyon kicsi lakásban laknak, és szeretne egyébként is önálló lenni, szívesen elköltözne otthonról.

Szép Szilvi 20 éves másodszor próbálkozik a felvétellel. Bár nem szívesen hagyja magára édesanyját, mégis egy másik városban szeretne továbbtanulni.

Faragó Beni 23 éves, és ebben az évben vége az Orvosi Egyetemen. Eddig rengeteget segített édesapjának, de most már szeretné a saját életét élni. Barátaival bérelne egy lakást.